

2024

Odottavien vanhempien ja syntyvän lapsen vuorovaikutusta tukeva haastattelu

Haastattelulomake on muokattu The European Early Promotion -projektin lomakkeesta ja on tarkoitettu käytettäväksi Suomessa.

Arja Hastrup, terveydenhoitaja, TtM.

Kaija Puura, lastenpsykiatrian professori, ylilääkäri, Tampereen yliopisto ja Tampereen yliopistollinen sairaala

Tervehtiminen, esittäytyminen ja suhteen solmiminen

Alkukeskustelun tavoitteena on edistää molemminpuolista tutustumista ja rentoutumista.

Haastattelun tarkoitus

Haastattelun tarkoituksena on puhua asioista, jotka liittyvät vauvan syntymään ja hoitoon, perheen tilanteeseen ja vanhempien ajatuksiin, tunteisiin ja huolen aiheisiin. Tavoitteena on, että arvioit perheen tuen tarvetta ja sen toteuttamistapaa sekä autat perhettä tarvittaessa saamaan apua tai tukea.

Kysymysten muotoilu

Muotoile kysymykset raskaana olevan parisuhteen muodon mukaan. Voit kysyä, onko hän parisuhteessa vauvan isän, toisen vanhemman tai muun henkilön kanssa? Onko hän parisuhteessa ollenkaan? Tapaatko haastattelutilanteessa molemmat vanhemmat vai raskaana olevan yksinään?

Huomioithan haastattelutilanteessa sukupuolten ja seksuaalisen suuntautumisen sekä perhemuotojen moninaisuuden. Selvitä asiakkailta, millä termeillä he haluavat tulla kutsutuksi, ja käytä heidän toivomiaan termejä.

Selvitä

- Onko raskaus ensimmäinen?
- Onko raskaus toivottu vai liittyykö siihen jotain kielteistä? Voit kysyä esimerkiksi: **Mitä ajattelet tästä raskaudesta?**
- Keitä syntyvän vauvan vanhemmat ovat? Mikä on vanhempien keskinäinen suhde?
- Onko raskaana oleva parisuhteessa syntyvän vauvan isän, toisen vanhemman tai muun henkilön kanssa?
- Aikaisemmat raskauden/raskauksien alkuun ja kulkuun liittyneet vaikeudet esim. hankala raskaus, keskenmeno, vaikea synnytys, kuolleena syntynyt lapsi, vammautuneen tai sairaan lapsen syntymä.
- Perheeseen liittyvät seikat: perheen koko, perheenjäsenet, asuminen yms.

I RASKAANA OLEVAN TUNTEET NYKYRASKAUTEEN LIITTYEN

1. Millainen raskautesi on ollut tähän asti?

Tarkoituksena on päästä käsittelemään vanhemman tai vanhempien kanssa yleisimpiä raskaana olevien esittämiä ongelmia:

- synnytykseen liittyvät pelot
- mahdollisten aiempien raskauskokemusten vaikutus tähän raskauteen
- perheenjäsenten väliset ristiriidat
- perheen taloudelliset ja sosiaaliset vaikeudet

2. Miltä sinusta tuntui, kun sait kuulla olevasi raskaana?

- myönteisiä tunteita: vahvista niitä
- kielteisiä tunteita: rohkaise vanhempaa/vanhempia puhumaan tunteistaan kanssasi. Tarkenna onko vanhemmalla/vanhemmilla:

	Kyllä	Ei
Pelkoja		
Välinpitämättömyyttä		
Raskaana oleva suhtautuu raskauteensa kielteisesti		
Isä tai toinen vanhempi suhtautuu raskauteen kielteisesti		

Jos pelkoja on, liittyvätkö ne	Kyllä	Ei
Synnytykseen		
Lapsen terveyteen		
Lapsen kehitykseen		
Oman elämän muutokseen		
Perheen elämän muutokseen		
Muu pelko (mikä)		

3. Kun sait tietää olevasi raskaana, kenelle kerroit siitä ensimmäiseksi? Kuinka hän siihen suhtautui?

	Myönteinen reaktio	Kielteinen reaktio
Lapsen isä tai toinen vanhempi		
Vauvan isovanhemmat		
Vauvan sisarus/sisarukset		
Joku muu henkilö		

4. Entä vauvan isä tai toinen vanhempi (jos ei ole se, jolle raskaana oleva ensin kertoi)? Miten hän suhtautui asiaan?

Myönteinen reaktio _____ Kielteinen reaktio _____

5. Miten muut perheesi jäsenet suhtautuivat raskauteesi, kun saivat kuulla siitä?

	Myönteinen reaktio	Kielteinen reaktio
Lapsen isä tai toinen vanhempi		
Isovanhemmat		
Vauvan sisarus tai sisarukset		
Raskaana olevan sisarus tai sisarukset		
Joku muu henkilö		

II PERHEEN JA LÄHEISTEN ANTAMA TUKI

6. Minkälaista tukea toivoisit saavasi synnytyksen jälkeen? Millaista tukea luulet saavasi ja keneltä?

Ketkä ystävistäsi tai läheisistäsi voisivat antaa sinulle tukea? Voisitko löytää uusia ystäviä esimerkiksi perhevalmennuksesta ja saada sitä kautta vertaistukea?

III ENNAKOIDUT MUUTOKSET PERHE-ELÄMÄSSÄ

7. Miten luulet syntyvän lapsen vaikuttavan:

	Myönteinen reaktio	Kielteinen reaktio
Perheenne elämään?		
Muihin perheenjäseniin ja parisuhteeseen?		
Perheenjäsenten välisiin suhteisiin, kuten sisarussuhteisiin?		

8. Miten ajattelet selviytyväsi muutosten kanssa? (jos haastateltava ei ole jo kertonut)

Huolestunut selviytymisestään

Ei ole huolissaan

9. Jotkut synnyttäjät masentuvat synnytyksen jälkeen. Huolestuttaako sinua synnytyksen jälkeinen aika?

Huolestunut _____ Ei ole huolissaan _____

Jos raskaana olevalla ei ole ketään, jolta hän voisi saada tukea, auta häntä saamaan riittävää sosiaalista ja psykologista tukea. Ilmaise halusi keskustella raskaana olevan ja/tai vanhempien kanssa uudelleen ja tarjoa tukeasi.

IV RASKAANA OLEVAN MINÄKUVA

10. Mitä muutoksia olet havainnut itsessäsi raskaaksi tultuasi? Miltä muutokset ovat sinusta tuntuneet? Oletko niistä huolissasi? Oletko puhunut huolistasi jonkun kanssa?

- Muutokset voivat koskea:
- Kehonkuvaa (painonlisäys, vartalon muotojen muutokset)
- Ruokailutottumuksia (aamupahoinvointi, oksentelu, ruokahalun kasvu tai väheneminen) Seksuaaliset tuntemukset (vähentynyt kiinnostus tai yhdyntäpelko)
- Unta (lisääntynyt unen tarve tai unettomuus)
- Vireystilaa (vähentynyt työ- tai ajattelukyky)
- Mielialaa

11. Miten voit? Miltä sinusta tuntuu?

Voi hyvin _____ Voi huonosti tai tunteet epämääräisiä _____

V ISÄN TAI TOISEN VANHEMMAN MINÄKUVA

12. Mitä muutoksia olet havainnut itsessäsi puolisoasi tultua raskaaksi? Miltä muutokset ovat sinusta tuntuneet? Oletko niistä huolissasi? Oletko puhunut huolistasi jonkun kanssa?

- Muutokset voivat koskea:
- Kehonkuvaa (painonlisäys, vartalon muotojen muutokset)
- Ruokailutottumuksia (aamupahoinvointi, oksentelu, ruokahalun kasvu tai väheneminen) Seksuaalisia tuntemuksia (vähentynyt kiinnostus tai yhdyntäpelko)
- Unta (lisääntynyt unen tarve tai unettomuus)
- Vireystilaa (vähentynyt työ- tai ajattelukyky)
- Mielialaa

13. Miten voit? Miltä sinusta tuntuu?

Voi hyvin _____ Voi huonosti tai tunteet epämääräisiä _____

VI VANHEMPIEN ODOTUKSET JA NÄKEMYS SYNTYMÄTTÖMÄSTÄ LAPSESTAAN

14. Millainen vauvasi tai vauvanne on tällä hetkellä?

Myönteinen käsitys _____ Kielteinen käsitys _____

Tarkoituksena on rohkaista vanhempia luomaan suhdetta syntyvään lapseen henkilönä jo raskauden aikana. Huomiota tulisi kiinnittää erityisesti vanhempiin, joilla on suuria vaikeuksia kuvitella, millainen heidän lapsensa on nyt tai tulevaisuudessa. Ole valmis kohtaamaan vanhempien kielteiset tunteet arvostelematta ja tuomitsematta. Ota ainoastaan tunteet vastaan.

Jos et pysty auttamaan vanhempia, järjestä heille tapaaminen mielenterveyden ammattilaisen kanssa. Rohkaise vanhempia joka tapauksessa ajattelemaan tulevaa lastaan.

15. Minkälainen lapsesi tai lapsenne tulee olemaan?

	Myönteiset odotukset	Kielteiset odotukset
Raskaana oleva vanhempi		
Isä tai toinen vanhempi		
Muut vanhemmat		

16. Entä vauvan isä, toinen vanhempi tai muut vanhemmat, mitä hän toivoo tai he toivovat? Minkälainen hän haluaisi tai he haluaisivat lapsen olevan?

	Myönteiset odotukset	Kielteiset odotukset
Isä tai oinen vanhempi		
Muut vanhemmat		

17. Onko vauvaan liittyen jotakin muuta, mikä huolestuttaa sinua tai teitä?

Kyllä _____ Ei _____

Mikä _____

18. Mitä odotuksia muilla perheesi jäsenillä on?

VII SYNNYTYKSEEN LIITTYVÄT ODOTUKSET

19. Miltä tuleva synnytys sinusta tai teistä tuntuu?

	Myönteiset odotukset	Kielteiset odotukset
Raskaana oleva		
Isä tai toinen vanhempi		
Muut vanhemmat		
Tai muu synnytykseen osallistuva henkilö		

20. Mitä muut perheesi jäsenet tai ystäväsi ovat sanoneet synnytyksestä?

	Myönteisiä asioita	Kielteisiä asioita
Lapsen isä tai toinen vanhempi		
Isovanhemmat		
Vauvan sisarus tai sisarukset		
Raskaana olevan sisarus tai sisarukset		
Ystävät		
Muut henkilöt		

21. Millaista tukea toivoisit synnytykseen? Millaista tukea sinä voit saada?

Myönteiset odotukset _____ Kielteiset odotukset _____

Rohkaise odottavaa vanhempaa tai vanhempia puhumaan tunteistaan sille ihmiselle, joka voisi häntä tai heitä tukea.

VIII VAUVAN SYÖTTÄMISEEN LIITTYVÄT ODOTUKSET

22. Odottavalle vanhemmalle: Miten toivot syöttäväsi vauvaa? Mitä ajattelet imettämisestä?

	Myönteiset tunteet	Kielteiset tunteet
Imetys	_____	_____
Pulloruokinta	_____	_____

23. Isälle, toiselle vanhemmalle tai toisille vanhemmille: miten toivot, että vauvaa syötetään? Mitä ajattelet imettämisestä?

	Myönteiset tunteet	Kielteiset tunteet
Imetys	_____	_____
Pulloruokinta	_____	_____

Keskustele erityisesti niiden vanhempien kanssa, joilla on hyvin voimakkaat kielteiset käsitykset imettämisestä. Yritä selvittää, miksi vanhempi tai vanhemmat kokevat imetyksen kielteiseksi. Jos imettäminen tuntuu vanhemmista kuitenkin mahdottomalta, tue heitä muulla tavoin osoittamaan läheisyyttä ja hellyyttä vauvalle ruokinnan yhteydessä.

IX VANHEMPIEN KESKINÄINEN SUHDE

24. Lapsen syntymä muuttaa parisuhdetta ja saattaa vähentää puolisoitten keskinäisiä hellydenosoituksia. Miten ajattelette teidän kohdallanne käyvän?

Vanhempien keskinäisen kiintymyksen säilyttämiseksi on hyvä puhua siitä, miten hellyyttä voi osoittaa arjessa ja parisuhde voisi säilyä mahdollisimman hyvänä.

X PERHEEN TALOUS JA ASUMINEN

25. Lapsen saamisella on vaikutusta myös perheen talouteen. Oletko huolissasi tai oletteko huolissanne siitä, miten selviät tai selviätte taloudellisesti?

Kyllä (miksi) _____ Ei huolia _____

26. Onko sinulla tai teillä asumiseen liittyviä huolia?

Kyllä (miksi) _____ Ei huolia _____

XI ELÄMÄNTAPAHTUMAT

27. Onko elämässänne tapahtunut asioita, jotka voisivat vaikuttaa sinuun, teihin tai vauvaan?

Kyllä (mitä) _____ Ei _____

XII LOPETUS

28. Onko vielä jotain, mitä haluaisit tai haluaisitte mainita?

Kyllä (mitä) _____ Ei huolia _____